

ANDREA CALOGERO CAMILLERI (n. 1925) este unul dintre cei mai populari scriitori italieni contemporani. Poet promițător în tinerețe, apoi regizor de teatru, scenarist și producător de radio și televiziune, Camilleri a început să scrie romane târziu, după vârsta de patruzeci de ani. Astăzi, „Bătrânul“, cum îl numesc cu tandrețe contemporanii, este considerat un nume de referință al genului polițist, contribuind la glisarea lui spre ficțiunea literară. Primul său roman, *Il corso delle cose*, a fost publicat abia în 1978 (deși fusese scris cu zece ani mai devreme), însă consacrarea literară a cunoscut-o după alți cincisprezece ani, odată cu romanul *La stagione della caccia* (Sezonul de vânătoare). În 1994, a apărut *Forma apei*, primul roman din seria *Comisarul Montalbano*, personaj care în scurt timp avea să se transforme într-un adevărat cult. Dintre titlurile seriei – care cuprinde peste 20 de volume până în prezent – menționăm: *Câinele de teracotă* (1996 – Editura Nemira, 2010, 2014), *Hoțul de merinde* (1996 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Sunetul viorii* (1997 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Excursie la Tindari* (2000 – Editura Nemira, 2010, 2014), *Un mese con Montalbano* (1998), *L'odore della notte* (2001), *La pazienza del ragno* (2004), *La luna di carta* (2005). Comisarul Montalbano a devenit atât de popular (la aceasta contribuind și un serial de televiziune de mare succes), încât Andrea Camilleri a ajuns în situația de a nu mai putea renunța la el (asemenea lui Arthur Conan Doyle cu personajul său Sherlock Holmes). „Cititorii îmi scriu și-mi spun că personajul le aparține și deci nu pot să fac ce vreau eu cu el. Cât despre a-l omorî, nici nu poate fi vorba. Am cerut sfaturi de la doi autori de romane polițiste, Montalban și Jean-Claude Izzo, dar se pare că e foarte primejdios să programezi dispariția unui astfel de personaj: cei doi au decedat între timp.“ Prin urmare, Camilleri ar fi luat hotărârea ca ultima aventură a lui Montalbano s-o încredințeze editorului său, cu indicația de a fi închisă într-un seif și publicată abia după moartea autorului.

FORMA APEI

Andrea
CAMILLERI
un caz al comisarului Montalbano

Ediția a II-a

Traducere din limba italiană
EMANUEL BOTEZATU

NEMIRA

Coperta: Gabi DUMITRU

Respect pentru oameni și cărți

FORMA APEI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CAMILLERI, ANDREA

Forma apei / Andrea Camilleri ; trad.: Emanuel Botezatu.
Ed. a 2-a. - București : Nemira Publishing House, 2014
ISBN 978-606-579-880-9

I. Botezatu, Emanuel (trad.)

821.131.1-31=135.1

Andrea Camilleri

LA FORMA DELL'ACQUA

© 1994 Sellerio Editore, Palermo

© Nemira, 2010, 2014

Redactor: Ioana MARCU

Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-880-9

Pălpâirea străvezie a zorilor nu izbutea să răzbată în curtea societății Splendor, firma care administra curățenia urbei Vigata; o îmbulzeală densă de nori joși ferea cerul privirii, ca și cum cineva ar fi tras dintr-o parte în cealaltă a bolții o copertină brumărie, frunza-n copaci nu se clintea, căci vântul dinspre sud întârzia încă să se deștepte din somnu-i de plumb și până și vorbele păreau că se lasă cu greu scoase din gâtlee. Înainte să repartizeze posturile de lucru de peste zi, șeful de echipă îi anunță pe ceilalți că Peppe Schëmmari și Caluzzo Brucculeri erau absenți motivat, atât în ziua cu pricina, cât și în multe altele care aveau să urmeze. La drept vorbind, cu greu ar fi putut găsi cineva absențe mai motivate ca ale lui Peppe și Caluzzo: cei doi fuseseră arestați cu o seară în urmă, în timp ce, cu câte o armă în mână, încercau să jefuiască supermarketul din centru. Pe sectorul rămas descoperit, șeful de echipă se hotărî să-i trimită pe Pino Catalano și Saro Montaperto, doi tineri topografi – șomeri de drept ca topografi, însă

angajați temporar ca „operatori ecologici“ în urma generoasei intervenții a Excelenței Sale, deputatul Cusumano, în a cărei campanie electorală cei doi lup-taseră trup și suflet (exact în această ordine, trupul făcând mult mai multe decât ar fi fost dispus sufletul să facă); mai exact, era vorba despre sectorul căruia i se zicea „la stână“, pentru că – așa umbla vorba – un cioban obișnuise în vremuri imemorabile să-și ducă turma de capre la păscut pe acolo. Era un tăpșan larg, o pată meridională de la periferie ce se desfira până spre plajă, străjuită de rămășițele unei mari uzine chimice, inaugurată cu ani în urmă de omniprezenta sa excelență Cusumano, pe vremea când peste urbe adia vânt de bunăstare și progres (în scurt timp însă vânticelul se transformase într-o briză, pentru ca apoi să se potolească de tot, izbutind, cu toate acestea, să aducă orașului mai multe pagube decât o tornadă adevărată și lăsând în urmă un șir nesfârșit de șomeri și asistați social). Pentru ca nu cumva în zonă să-și facă cuib stoluri rătăcitoare de negri-ca-tăciunele sau de negri-numai-pe-jumătate – senegalezi sau algerieni, tunisieni ori libieni –, de jur împrejur se ridicase un zid impozant, dincolo de care însă continuau să troneze structurile de fier ruginit, mâncate de ploi, de nepăsare și de aerul sărat al mării, aducând tot mai mult cu eventualele viziuni arhitectonice ale unui Gaudí căzut pradă substanțelor halucinogene.

Până de curând, „stâna“ reprezentase pentru cei care, atât de ignobil, erau numiți gunoieri o îndelet-nicire cum nu se putea mai ușoară: dintre hârtii, pungi

de plastic, cutii de bere și coca-cola, apăreau căcați camuflați cu stângăcie sau lăsați pur și simplu vederii, iar când și când mai răsărea ici-colo câte un prezervativ, însă se întâmpla atât de rar, încât cineva cu niscaiva intuiție și fantezie ar fi putut chiar ghici amănuntele picante ale întâlnirii cu pricina. Cam de un an însă, prezervativele se adunau valuri-valuri prin părțile locului, întinzându-se ca un covor cât vedeai cu ochii: totul începuse pe vremea când un ministru cu chip întunecat și închistat, desprins parcă din tabelul cu tipologii criminale al lui Lombroso¹, extrăsese din puțul propriei gândiri (chiar mai întunecată și închistată decât chipul) o idee care-i păruse de importantă capitală pentru ordinea publică din Sud. Cum acestui gând i s-a raliat și colegul său din guvern care se ocupa de armată – și care semăna bucatăică ruptă cu Pinocchio –, cei doi transferaseră în Sicilia mai multe unități de militari înarmați, cu misiunea de a „controla teritoriul“. Se urmărise, desigur, descongestionarea activității carabinierilor, polițiștilor, serviciilor de informații, nucleelor speciale operative, Gărzii de Finanțe, poliției de circulație, celei feroviare și celei portuare, Procuraturii, brigăzilor antimafie, antitero-rism, antidrog, antijaf, antisechestrare de persoane – și altele, omise eventual aici, din grabă. Consecința acestei mărețe mostre din gândirea celor doi eminenți

¹ Cesare Lombroso (1835–1909) este cel care a popularizat noțiunea de criminal înnăscut, considerând că ucigașii au anumite diformități sau trăsături fizice caracteristice (n. red.).

bărbați de stat a fost că băiețandri prăvăliți de pe stâncile Piemontului și friulani cu caș la gură care până deunăzi zburdau prin aerul proaspăt și tare al munților nali se pomeniseră deodată nevoiți să găfăie din greu și să se înghesuie în adăposturi provizorii din niște cătune sudice aflate la cel mult un metru deasupra nivelului mării, laolaltă cu oameni care vorbeau un dialect de neînțeles, parcă făcut mai mult din tăceri decât din cuvinte, din indescifrabile mișcări din sprâncene și din cute imperceptibile ițite din când în când pe obraz. În cele din urmă, reușiseră să se adapteze într-un fel sau altul, mulțumită atât tinereții lor, cât și ajutorului dat chiar de locuitorii din Vigàta – înduioșați, probabil, de aerul rătăcit al flăcăilor munteni. De îndulcirea exilului lor se ocupa Gegè Gullotta, om de o inventivitate extraordinară, constrâns până atunci să-și înăbușe talentul nativ de codoș sub masca unui mic traficant de droguri ușoare. Informați – atât pe căi ocolite, cât și prin mijloace de sorginte ministerială – de iminenta debarcare pe insulă a batalioanelor de soldați din Nord, Gegè avusese o sclipire de geniu, iar ca s-o transforme în afacere rentabilă, apelasese prompt la bunăvoința acelor care știau cum se obțin nenumăratele și complicatele autorizații necesare. Adică la cei care dețineau în mod real controlul teritoriului (cei cărora nici prin vis nu le-ar fi trecut prin minte să emită autorizații stampilate). Pe scurt, lui Gegè i s-a permis să inaugureze în zona „stânei” propria piață specializată atât în comercializarea de carne vie, cât și a unei game diversificate – însă

neapărat ușoare – de droguri. Carnea vie provenea în cea mai mare parte din țările din Est, scăpate în sfârșit de sub jugul comunismului – care, cum știe toată lumea, sufoca și ultimul dram de demnitate umană. Iată însă că se făcuse dreptate într-o cântă: demnitatea umană atât de scump recucerită se manifesta în toată splendoarea sa, noaptea, printre tufișurile și nisipurile de la „stână”. Nu erau însă marginalizate nici femeile provenite din țările lumii a treia, cum nu putea fi vorba de discriminare nici în cazul travestiților, transsexualilor, efeminaților napolitani sau *viados*-ilor brazilieni – marfă pentru toate gusturile, chiar risipă. Comerțul se dovedise înfloritor, spre marea mulțumire a militarilor, a lui Gegè și a celor ce-i obținuseră lui Gegè – evident, în schimbul cuvenitelor procente din afacere – nenumăratele și complicatele autorizații de resort.

Pino și Saro se îndreptară spre sectorul de lucru împingând agale cărucioarele. Pe jos, mergând așa încet ca ei, până la „stână” aveau cam o juma’ de oră bună de drum. Primul sfert de ceas avansară pe mutește, asudați de-a gata, cu cămășile lipindu-li-se de trup, în ciuda orei matinale. În cele din urmă, Saro se hotărî să rupă tăcerea.

– Pecorilla ăsta-i un bou cu țâțe! proclamă.

– Bou’ boilor, asta-i! întări Pino.

Pecorilla era, bineînțeles, șeful de echipă, al de făcea repartițiile pe sectoare și care – asta era limpede – nutrea un dispreț profund față de oricine cu nițelușă

carte mai multă ca el; de vreme ce el izbutise să-și ia diploma de gimnaziu abia pe la patru' de ani și numa' pen' că-și vârâse coada Excelența Sa, Cusumano? Ș-apăi făcea el în așa fel încât treaba cea mai grea și mârșavă să cadă mereu pe spinarea celor trei cu liceu de-i slugăreau la echipă. De altfel, în dimineța aceea, lui Ciccu Loreto îi fusese repartizat sectorul debarcaderului de unde pleca feribotul spre insula Lampedusa. Iar asta-nsemna că Ciccu, cu liceul lui de contabili la bază, n-avea decât să contabilizeze cât voia tonele de resturi lăsate în urmă de turmele de turiști gureși – diferiți între ei ca limbă, nimic de zis, da' uniți în cuget întru totalul lor dispreț față de curățenia personală și publică – care sâmbăta și duminica pierdeau vremea la debarcader, așteptând feribotul. La fel cum, dinspre partea lor, Pino și Saro aveau să găsească un dezastru la „stână“, după ce militarii avuseseră două zile de permisie.

Ajunși la răspântia străzii Lincoln cu stradela Kennedy (nimic neobișnuit, căci în Vigàta mai existau piațeta Eisenhower și alea Roosevelt), Saro se opri.

– Dau o fugă pân-acas', să văd ce mai face *picciliddro*, spuse. Așteaptă-mă coala, e treabă de-un minut.

Și, fără să mai aștepte răspunsul lui Pino, se strecură pe ușa unuia dintre acei zgârie-nori pitici, de maximum douăsprezece etaje, răsăriți cam odată cu uzina chimică și repede reduși la niște simple ruine – asta în cazul în care nu fuseseră abandonați complet, asemenea fabricii. Celor care se dovedeau suficient de neinspirati încât să ajungă la Vigàta venind dinspre

mare, urbea li se înfățișa privirilor ca o parodie a unui Manhattan la scară redusă, iar de aici, probabil, și toponimia locului.

Nenè, *picciliddro* adicătelea, făcea de veghe, așa că greu apuca să doarmă două-trei ore pe noapte. Restu' timpului stătea cu găvanele căscate, fără ca măcar o dată să-l audă cineva plângând. Ș-apăi, cu iertare să-i fie, unde se mai pomenise un *nicareddro* care să nu verse o lacrimă măcar? Bietu' de el, îl rodea pe dinăuntru o meteahnă grea căreia niciun medic din Vigàta nu-i dăduse de capăt și nu știa cum să-l doftoricească: ar fi trebuit să umble cu el prin țări străine, numa' că de unde parale? Numa' ce s-a uitat o dată în ochii lui tat-su, că Nenè se și întunecă la chip, pe frunte ițindu-i-se o cută adâncă. De vorbit nu știa încă să vorbească, însă nici c-ar fi putut exprima mai limpede reproșul adresat omului din fața lui, care-l adusesese în starea aceea.

– Apăi să știi că-i nițel mai bine azi, febra parcă i-a mai coborât, îi spuse Tana, nevasta, mai mult ca să nu-l știe necăjit peste zi.

Cerul se mai deschisese, iar acum soarele dogorea mai-mai să topească pietrele. Saro apucase să deșerte de vreo zece ori căruciorul la groapa de gunoi amplasată – din inițiativă privată – acolo unde pe vremuri se afla ieșirea din spate a fabricii și își simțea spatele înțepenit. Străbătând cărăruia care, pe lângă zidul de protecție, ducea drept spre șosea, îl orbi o sclipire violentă care venea de undeva, din iarbă. Se

aplecă să se uite mai bine. Era un medalion în forma unei inimi, uriaș, bătut cu briliante și cu un diamant mare la mijloc. Lanțul care ar fi trebuit să țină medalionul prins la gâtul proprietarei era tot acolo: din aur masiv și rupt într-un singur loc. Dreapta lui Saro zvâcni scurt, puse stăpânire pe colier și îl strecură în tasca de la brâu. Mâna lui dreaptă: lui Saro-i păruse că acțiunile de una singură, de capul ei, fără să fi primit niciun ordin dinspre creier, bietu' de el fiind încă zăbăuc după o asemenea surpriză. Saro se ridică și, cu sudoarea curgându-i valuri-valuri pe frunte, se uită de jur împrejur, dar nu se vedea nici urmă de suflet prin preajmă.

Pino, care își alesese partea de „stână“ dinspre mare, zări deodată botul unui automobil care, la vreo douăzeci de metri distanță de el, se ițea dintr-un tufiș mai stufos decât celelalte. Încremeni, căci nu era cu putință să fi fost vreun întârziat, pe târfe nu le primeai pe acolo la ora șapte dimineța. Se apropie cu băgare de seamă, pe vârfuri, rupt în două de la șale și, ajuns în dreptul farurilor, se ridică brusc. Nu, nu se-ntâmplă ni'ca, nu-i strigă nimeni să-și vadă de borșu' lui, în mașină nu părea să fi fost cineva. Se apropie și mai mult și, în cele din urmă, zări ca prin ceață silueta unui bărbat, nemișcat pe scaunul de lângă șofer, cu capul lăsat pe spate. Părea căzut într-un somn adânc. Nasul său fin îi spunea însă lui Pino că acolo ceva nu era tocmai în regulă. Se întoarse și începu să facă zarvă, chemându-l pe Saro. Care sosi răsuflând din greu, cu ochii cât cepele.

– Ce-i? Ce dracu', vrei cu mine? Ce-ți veni?

Pino resimți un soi de agresiune în vocea prietenului său, pe care însă o atribui sprintului de la zidul fabricii până la el.

– Iete-te colea.

Făcându-și curaj, Pino se apropie de mașină pe partea șoferului și se chinui să deschidă portiera, dar nici vorbă să poată, căci avea siguranța pusă. Ajutat de Saro, care părea să se mai fi calmat, încercă să ajungă la cealaltă portieră, de care se sprijinea pe jumătate trupul bărbatului din mașină, însă n-avu succes nici de data asta, pentru că mașina, un BMW verde, masiv, fusese trasă atât de aproape de desiș, încât pe partea din dreapta nu se putea apropia nimeni de ea. Totuși, aplecându-se mult și zgâriindu-și fața și mâinile în crengi, izbutiră să ajungă lângă geam și să zărească chipul bărbatului dinăuntru. Nu, nu dormea, avea ochii deschiși și privirea fixă. În aceeași clipă în care-și dădura seama că omul o mierlise, Pino și Saro simțiră cum sângele le îngheață în vene de spaimă: nu, nu fiindcă dăduseră ochii cu moartea, ci pentru că-l recunoscuseră pe mort.

– Parcă-s la saună, zău așa, zise Saro în timp ce alergau amândoi de-a lungul șoselei, spre cel mai apropiat telefon public. Într-o secundă mă pălește frisonu' de gheață, în alta mă ia cu nădușeală.

Izbutind, într-un târziu, să se lepede de starea de paralizie provocată de identitatea bine cunoscută lor a mortului, Pino și Saro se puseseră de acord asupra